

Endring i energilovforskriften

Innføring av forbud mot markedsmanipulasjon og innsidehandel og krav til offentliggjøring av innsideinformasjon

Oppsummering av høringsuttalelser

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Om høringen.....	3
1.2	Innholdet i oppsummeringsdokumentet.....	3
2	Generelle merknader	4
3	Høringsuttalelser som knytter seg til enkelte bestemmelser	6
3.1	Til § 8-1 Definisjoner	6
3.2	Til § 8-2 Forbud mot innsidehandel.....	9
3.3	Til § 8-3 Publisering av innsideinformasjon	10
3.4	Til § 8-5 om personer som tilrettelegger for eller organiserer transaksjoner med engrosenergiprodukter (PPAT)	11
3.5	Til § 8-7 Krav til markedsplass om deling av data	12
3.6	Til § 9-7 Overtredelsesgebyr.....	12

1 Innledning

1.1 Om høringen

NVEs høringsdokument nr. 3-2017 'Forslag til endring i energilovforskriften – Innføring av forbud mot markedsmanipulasjon og innsidehandel og krav til publisering av innsideinformasjon' ble sendt på høring 21. juni 2017. Høringsfristen var 30. september 2017.

Det er kommet inn totalt 8 høringsuttalelser i høringen. Innspillene er sendt inn av Energi Norge, Finanstilsynet, Statnett, Hydro Energi AS (Hydro), DistriktsEnergi, KS Bedrift Energi, Nasdaq Oslo ASA (Nasdaq) og Nord Pool AS (Nord Pool).

1.2 Innholdet i oppsummeringsdokumentet

Dette dokumentet oppsummerer de innkomne høringsuttalelsene og gir NVEs merknader. Det presiseres at enkelte høringsinnspill som ikke har betydning for utforming av forskriftsbestemmelsen og merknadene ikke er kommentert.

Det endelige forslaget til forskriftstekst finnes i kapittel 4. Sammenholdt med høringsnotatet er det gjort språklige forenklinger. Disse endringene skal ikke endre innholdet i bestemmelsene, siden formålet nå er å vedta materielt sett tilsvarende regler som det som følger av REMIT innenfor energilovens virkeområde.

For øvrig er de viktigste endringene sammenholdt med forslaget som ble sendt på høring:

- NVEs myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr utvides til å gjelde brudd på forbudet mot innsidehandel (§ 8-2 første ledd), plikten til å offentliggjøre innsideinformasjon (§ 8-3), forbudet mot markedsmanipulasjon (§ 8-4) og krav til rutiner for å avdekke innsidehandel og markedsmanipulasjon (§ 8-5).
- I § 8-1 om definisjon av engrosenergiprodukt presiseres at unntaket ved salg av konsesjonskraft ikke gjelder videresalg på organisert markeds plass.
- Ordlyden i forskriftsbestemmelsene er harmonisert med verdipapirhandelloven i de tilfellene det tydeliggjør bestemmelsen, uten å endre det materielle innholdet.
- I flere av høringsuttalelsene er det understreket et behov for tydelig veiledning og informasjon. Det er utarbeidet merknader til enkelte av bestemmelsene for å utdype og presisere forståelsen av bestemmelsene.

2 Generelle merknader

Høringsinstansene er i all hovedsak positive til innføringen av bestemmelser om markedsadferd og publisering av innsideinformasjon slik at dette blir en del av den offentligrettslige reguleringen av kraftmarkedet¹. Dette begrunnes med behovet for å sikre mer enhetlige vilkår og likebehandling av aktørene i en tid der det vil bli mulig å handle på ulike markeds plasser for prisområdene i Norden. En av høringsinstansene stiller spørsmål ved om det er gode nok grunner for å innføre slike bestemmelser nå².

Energilovens virkeområde

Finanstilsynet, Nord Pool og Energi Norge stiller spørsmål ved begrensninger som følger av energilovens virkeområde eller oppfordrer til å vurdere å utvide virkeområdet i gjeldende energilov. Forslaget til forskriftsendring fremmes innenfor energilovens virkeområde, som omfatter produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi. Forskriften vil dermed rette seg mot atferden med den mest direkte innvirkningen på prisdannelsen i engrosmarkedene for kraft. En rekke av innspillene vil ha relevans ved en senere full gjennomføring av REMIT i norsk rett.

Veiledning om tolkning og håndheving

Hydro og Energi Norge etterspør veiledning om hvordan særlig forbudsbestemmelsene og kravet til publisering av innsideinformasjon vil håndheves i Norge.

Når de nye forskriftsbestemmelsene skal tolkes i praksis, må dette skje med utgangspunkt i alminnelige rettskildeprensippene. De nye bestemmelsene er rettslige standarder som forutsetter at aktørene selv tar skjønnsmessige vurderinger. Aktørene må selv sørge for at de handler i tråd med de nye bestemmelsene.

NVE ønsker å tilrettelegge for så tydelig veiledning som mulig. Bestemmelser og definisjoner er i enkelte tilfeller nå søkt tydeliggjort gjennom merknader til bestemmelsene. Vi vil være bevisst på at vi også har et ansvar for veiledning etter at bestemmelsene trer i kraft, og flere av høringsuttalelsene inneholder forslag om hvordan dette kan oppnås.

---

¹ Dette gjelder høringsuttalelsene fra KS Bedrift Energi, Energi Norge, DistriksEnergi, Finanstilsynet, Statnett AS («Statnett») og NordPool AS («NordPool»)

² Vi viser til høringsinnspill fra Hydro Energi AS («Hydro»). Hydro skriver at «De foreslåtte nye bestemmelsene i energilovforskriften vil ha en midlertidig karakter, i påvente av full implementering av REMIT i norsk rett. Begrunnelsen for at det likevel anses viktig å innføre deler av REMIT nå, er ifølge NVE blant annet at det per i dag er mange markedsaktører som ikke omfattes av NordPools regelverk for markedsadferd. (...)» Det er ikke riktig at begrunnelsen for innføringen av regelverket knytter seg kun til at vi oppfatter at mange aktører faller utenfor NordPools regelverk i dag. Derimot er en sentral del av begrunnelsen at gjennomføring av CACM i Norge innebærer at det vil bli flere kraftbørser i Norge. Det gjør at hver enkelt kraftbørs får et mer fragmentert bilde over handelen. I en slik endret kontekst er det behov for en sentralisert overvåkning.

Fordi det norske kraftmarkedet er så tett integrert med andre tilgrensende markeder, er det et sentralt formål med forskriftsendringen å sørge for en harmonisert rettstilstand med øvrige europeiske land som har gjennomført REMIT. For å oppnå mest mulig kontinuitet mellom forskriftsbestemmelsen som nå gjennomføres og senere gjennomføring av REMIT-forordningen, vil NVE ved tolkning av bestemmelsen se hen til veiledning fra ACER³. Denne tilnærmingen støttes av Energi Norge som skriver i sin uttalelse: «*Videre er vi enig i NVEs syn om at endringer i energiloven må samsvare med de som kommer etter implementeringen av REMIT i Norge for å unngå etablering av midlertidige løsninger som igjen vil kreve endringer.*»

Ordlyd og utforming av bestemmelser

Finanstilsynet har i sin høringsuttalelse foreslått språklige endringer som bringer forskriftsbestemmelsene i samsvar med terminologien som benyttes i NOU 2017:4 om gjennomføring av MAR i norsk rett. Det er etter vår oppfatning positivt om ordlyden i bestemmelsene i §§ 8-2, 8-3 og 8-4 er så like bestemmelsene i verdipapirhandelloven som mulig, der dette kan gjennomføres uten å avvike fra det materielle innholdet i REMIT. På bakgrunn av Finanstilsynets innspill har vi harmonisert begreper i de nye bestemmelsene i energilovforskriften med ordlyden i Verdipapirhandelloven når dette tydeliggjør bestemmelsen, og dette ikke går på bekostning av hensynet til å sikre kontinuitet med REMIT.

Deling av taushetsbelagt informasjon

Nasdaq og Finanstilsynet mener det er hensiktsmessig at NVE gis adgang til å dele opplysninger med markedsovervåkningen på markedsplassen. NVE vurderer imidlertid at den lovpålagte taushetsplikten er til hinder for en slik informasjonsdeling, jf. forvaltningsloven § 13. Unntak fra taushetsplikten er inntatt i energiloven § 10-1, 3. ledd, for opplysninger som er nødvendige og forholdsmessige for gjennomføring av oppgaver pålagt gjennom EØS-avtalen. REMIT er foreløpig ikke inntatt i EØS-avtalen. Hjemmel for å dele informasjon med markedsplassene vil kreve endring i lov, og kan ikke gjennomføres ved endringer i energilovforskriften. NVE påpeker imidlertid at det er en hjemmel for utveksling av informasjon med Finanstilsynet i henhold til energiloven § 10-1 fjerde ledd.⁴ I § 10-1 femte ledd er det også bestemmelser om at slik informasjonsutveksling forutsetter taushetsplikt hos mottaker av opplysningene, men at det kan samtykkes til videreformidling av opplysningene på visse vilkår.

Overtreddelsesgebyr

Flere av høringsinstansene har tatt opp spørsmålet om effektiv sanksjonering ved brudd på reglene. Finanstilsynet fremmet i sitt høringsinnspill forslag om at det bør ilegges overtreddelsesgebyr ved brudd på bestemmelse § 8-3 og § 8-5 vedrørende offentliggjøring og rutiner.

NVE støtter høringsinstansenes syn på behovet for effektiv sanksjonering. Effektive og preventive sanksjoner er viktig for å kunne motvirke ulovlig adferd. NVE mener at

³ <https://documents.acer-remit.eu/category/guidance-on-remit/>

⁴ Adgangen til informasjonsutveksling er gitt til departementet i bestemmelsen, men denne adgangen er delegert til NVE etter FOR-2016-06-27-824 Delegering av myndighet etter energiloven til Norges vassdrags- og energidirektorat

overtredelsesgebyr vil være et hensiktsmessig virkemiddel i tillegg til tvangsmulkt og straff, og foreslår at energilovforskriften § 9-7 utvides til også å omfatte § 8-2 første ledd, § 8-3, § 8-4 og § 8-5.

3 Høringsuttalelser som knytter seg til enkelte bestemmelser

3.1 Til § 8-1 Definisjoner

Engrosergiprodukt

Nord Pool, Hydro og Nasdaq påpeker at kontrakter knyttet til *transport* av elektrisk energi er omfattet av REMIT, men at dette ikke er innenfor definisjonen i § 8-1 i forslaget til forskriftsbestemmelse.

Slik «*transportation*» av elektrisk energi er definert av EU-kommisjonen i gjennomføringsforordning⁵, er slike kontrakter for fysisk transport knyttet til eksplisitt kapasitetsallokering gjennom fysiske eller finansielle transmisjonsrettigheter.⁶ Dette er en type kontrakt vi ikke har i Norge i dag. Det kan ikke helt utelukkes at slike kontrakter kan komme som følge av Forordning om langsiktig kapasitetstildeling (EU) nr. 2016/1719. Siden forskriftsendringen er midlertidig, mener vi at det ikke er nødvendig å ta høyde for dette nå. For å tydeliggjøre at nettleieavtaler ikke omfattes av forskriftsbestemmelsene, har vi derfor ikke inkludert kontrakter knyttet til transport i definisjonen av et engrosergiprodukt.

NVE understreker at systemansvarlig nettselskap (TSO) også er omfattet av bestemmelsene. I definisjonen av en «market participant» i REMIT artikkel 2 (7) fremkommer det eksplisitt at systemansvarlig også kan være en markedsaktør når systemansvarlig inngår en kontrakt knyttet til et engrosergiprodukt. En presisering av at systemansvarlig nettselskap også er en markedsaktør er nå tatt inn i definisjonen av en markedsaktør i § 8-1 for å tydeliggjøre at også Statnett er omfattet av bestemmelsene.

Hydro påpeker i sin høringsuttalelse at definisjonen av engrosergiprodukt i § 8-1 avviker fra definisjonen i REMIT, og foreslår å endre denne mer i tråd med definisjonen i REMIT. REMITs system i artikkel 2 (4) er å anvende et vidt begrep, «kontrakter», som i utgangspunktet omfatter svært mye. Deretter avgrenses det mot at sluttbrukere likevel ikke omfattes, før en igjen fra dette unntaket stiller opp et unntak om at kontrakter til

---

⁵ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) nr. 1348/2014 av 17. desember 2014 om gjennomføring av datarapportering etter artikkel 8 (2) og artikkel 8(6) i råds- og parlamentsforordning nr. 1227/2011 om integritet og gjennomsiktighet i energimarkedene

⁶ Definisjonen av transportkontrakter som skal rapporteres etter gjennomføringsforordningen er ikke nødvendigvis en uttømmende definisjon av hva som ligger i «contracts for transportation» etter REMIT artikkel 2 (4), men vi kjenner ikke til andre typer kontrakter knyttet til transport i engrosergimarkedet som er relevante i Norge.

sluttbrukere med forbrukskapasitet over en viss terskel likevel er omfattet. NVE mener det er mer hensiktsmessig å utforme bestemmelsen slik at selve definisjonen tydeliggjør at produktene som omfattes er kontrakter i engrosmarkedet, og slik at skillet mot sluttbrukerkontrakter fremkommer klart i definisjonen.

Vi ser imidlertid behovet for å gi mer veiledning om dette. Hvilke typer kontrakter som omfattes av definisjonen er nå utdypet i egen merknad.

Både Nord Pool og Hydro har kommentarer til definisjonen av engrosenergiprodukt og forståelsen av forbrukskapasitet på minst 600 GWh årlig.

Hvordan forbrukskapasiteten beregnes er nå beskrevet ytterligere i merknad til definisjonen. NVE ser også at det er behov for ytterligere veiledning om hvordan vurderingen av om sluttkunden har en forbrukskapasitet på 600 GWh årlig skal foretas.

Nord Pool påpeker at høringsforslaget kan forstås som at dersom en aktør videreselger konsesjonskraft på en organisert markeds plass, så vil dette ikke være å regne som et engrosenergiprodukt. Nord Pool mener det er uheldig dersom ikke alle aktører på en organisert markeds plass er underlagt det samme forbudet mot innsidehandel.

I høringsforslaget står det under definisjonen av engrosenergiprodukt i § 8-1 at [*Avståelse, mottak samt konsesjonskraftberettigedes disponering av konsesjonskraft, er ikke et engrosenergiprodukt etter denne bestemmelsen*]. Samtidig er det i kommentaren til bestemmelsen presisert at aktører som handler på organisert markeds plass og inngår en transaksjon direkte i et engrosenergiprodukt kan ha direkte prispåvirkning, og omfattes av bestemmelsen. Kommentaren knytter seg til sluttbrukere som handler på organisert markeds plass, men hensikten med å omfatte sluttbruker i denne sammenhengen har vært å omfatte alle aktører med mulig prispåvirkning i det organiserte markedet.

Høringsforslaget var således ikke entydig med hensyn på hvorvidt videresalg av konsesjonskraft på organiserte markeds plasser er omfattet av definisjonen av engrosenergiprodukt. Det var imidlertid ikke tilsiktet at unntaket knyttet til konsesjonskraft skulle gjelde også ved videresalg på organisert markeds plass. Aktører som videreselger konsesjonskraft er omfattet av tilsvarende bestemmelser i dag gjennom Nord Pools privatrettslige regelverk, og skal derfor allerede ha nødvendige rutiner på plass. En av hensiktene med den nåværende forskriftsendringen har vært å omfatte en større del av markedet enn det som omfattes av Nord Pools privatrettslige regelverk i dag. Et unntak for disse aktørenes handel på organisert markeds plass er derfor ikke i tråd med et av formålene med forskriftsendringen. Disse aktørene vil også omfattes ved en endelig implementering av REMIT gjennom at all handel på organisert markeds plass da vil omfattes.

Markedsaktør

Nord Pool viser til at det av kommentarene til høringsforslaget fremkommer at organisert markeds plass ikke er omfattet av begrepet markedsaktør, og at dette også bør komme tydelig frem i forskriftsteksten.

NVE støtter at det bør fremkomme tydeligere at en aktør i sin virksomhet med organisering eller drift av markeds plass for handel med elektrisk energi for fysisk

levering, ikke er å anse som markedsaktør. Dette er nå tatt inn i merknad til definisjonen av markedsaktør.

Energi Norge foreslår en veiledende kommentar som sier at forpliktelsene som følger av at Statnett er definert som markedsaktør, gjelder Statnetts rolle der de tildeler kapasitet til markedet og der de kjøper tjenester fra markedsaktører i sin rolle som systemansvarlig.

Det er nå tatt inn en presisering av at også *systemansvarlig nettselskap* er markedsaktør når selskapet inngår en kontrakt knyttet til et engrosenergiprodukt, i tråd med definisjonen av markedsaktør i REMIT. Det er i merknad til definisjonen av engrosenergiprodukt presisert at kontrakter for balansetjenester, inkludert kontrakter for anskaffelse av balansekapasitet, er omfattet av definisjonen. Dette ble presisert i kommentar til definisjonen i høringsforslaget, og er også i tråd med REMIT⁷. Dette er også beskrevet nærmere i kapittel 3.4. Også dersom Statnett inngår kontrakter knyttet til et engrosenergiprodukt i kraft av sin rolle som netteier, vil selskapet omfattes av forpliktelsene som gjelder markedsaktør.

Det er også gjort andre språklige endringer i definisjonen slik at denne nå er mer i samsvar med ordlyden i definisjonen av markedsaktør i REMIT artikkel 2(7).

Innsideinformasjon

Både Nord Pool og Finanstilsynet har foreslått at 'markedsdeltager' i definisjonen av innsidehandel i § 8-1 pkt. c) bør endres til 'markedsaktør' slik at begrepsbruken blir konsekvent. Dette forslaget er NVE enig i. Begrepsbruken i definisjonen av innsidehandel i § 8-1 pkt. c) er nå endret til 'markedsaktør' slik at begrepsbruken i kapittel 8 er konsekvent.

Finanstilsynet foreslår videre å endre ordlyden i definisjonen av innsidehandel fra 'vesentlig' til 'merkbar' slik at terminologien er i samsvar med finanslovgivningen.

I den danske oversettelsen av REMIT er begrepet «mærkbart» anvendt, mens det i den svenske oversettelsen er det begrepet «väsentlig» som benyttes. NVE mener det er hensiktsmessig å endre ordlyden fra vesentlig prispåvirkning til merkbar prispåvirkning. Slik vil terminologien være i samsvar med finanslovgivningen uten at dette innebærer et begrep som avviker fra det som følger av REMIT.

Markedsmanipulasjon

Nord Pool foreslår at ordlyden i definisjonen av markedsmanipulasjon punkt a) nr. 1 endres fra 'som gir eller kan gi' til 'som gir eller er egnet til å gi' slik at terminologien er i samsvar med verdipapirhandelloven.

NVE mener det er hensiktsmessig å endre definisjonen av markedsmanipulasjon punkt a) nr. 1 til 'som gir eller er egnet til å gi', slik at terminologien er i samsvar med verdipapirhandelloven. Dette vil heller ikke gå på bekostning av hensynet til

---

⁷ Dette støttes av EU-kommisjonens implementeringsforordning (EU) nr. 1348/2014 om datarapportering. I forordningen er det lagt til grunn at balansetjenester, inkludert balansekapasitet, kan være et engrosenergiprodukt.

harmonisering med begrepsbruken i den tilsvarende bestemmelsen i artikkel 2 (2) og 2 (3) i REMIT.

Forsøk på markedsmanipulasjon

Finanstilsynet ytrer i sitt høringsinnspill bekymring for om definisjonen «enhver annen handling» i tilstrekkelig grad oppfyller kravet til den klarhet som gjelder i norsk strafferett. Finanstilsynet foreslår å knytte forsøkshandlingene til straffelovens forsøksbestemmelse, jf. straffelovens § 16. Finanstilsynet peker også på at ved en senere gjennomføring av REMIT så bør det vurderes om det skal gjøres tilpasninger i norsk rett av hensyn til straffelovens system.

En slik endring som Finanstilsynet foreslår, vil medføre en betydelig ulikhet med rettstilstanden i andre land som det norske kraftmarkedet er tett knyttet sammen med.

Etter vår vurdering oppfyller definisjonen kravet til klarhet. Vurderingstemaet «enhver annen handling» er en rettslig standard som er ment å fange opp alle forsøksstiltfeller, som ikke er en transaksjon eller en handelsordre. En slik rettslig standard må kunne tilpasses atferd som stadig endrer seg. Bestemmelsen er utformet for å speile definisjonen av forsøk på markedsmanipulasjon i REMIT artikkel 2 (3).

Dette er heller ikke unikt for REMIT. I MAR er det åpnet opp for at inngåelse av transaksjoner, plassering av handelsordre eller «enhver annen atferd» som oppfyller visse kriterier, er ulovlig⁸.

Kravet til handling konkretiseres nærmere ved at handlingen må ha en relasjon til et engrosenergiprodukt. Atferden som er forbudt etter § 8-4 jf. § 8-1 må også ha til hensikt å manipulere prisen som nærmere beskrevet i § 8-1, avsnitt 7, punkt 1. til 3. Dette forutsetter at en handling vil utgjøre et forsøk på markedsmanipulasjon dersom handlingen med hensikt; 1) gir uriktige eller villedende signaler om tilbudet, etterspørselen eller prisen på engrosenergiprodukter, 2) sikrer at prisen på engrosenergiprodukter ligger på et kunstig nivå, med mindre atferden har en legitim begrunnelse i tråd med akseptert markedspraksis, eller 3) gjennom villedende atferd eller bedrag gir uriktige eller villedende signaler vedrørende tilbudet, etterspørselen eller prisen på engrosenergiprodukter.

3.2 Til § 8-2 Forbud mot innsidehandel

Både Finanstilsynet og Nord Pool AS har foreslått å bruke andre begreper enn ‘oppfordre og overtale’ i bestemmelsen som gir forbud mot innsidehandel. Forslagene er ikke sammenfallende.

NVE foreslår å endre ordlyden til ‘anbefale eller tilskynde’ i tråd med Finanstilsynets innspill. Begrepsbruken blir da mer i tråd med verdipapirhandelsretten, og uten at vi mener det endrer den materielle forståelsen av bestemmelsen.

---

⁸ Jf. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 av 16. april 2014 om markedsmissbruk (markedsmissbruksforordningen) artikkel 12.

3.3 Til § 8-3 Publisering av innsideinformasjon

Hydro og Finanstilsynet har kommentert at begrepet «rettidig» er uklart. Finanstilsynet foreslår at begrepet «uten ugrunnet opphold» heller bør anvendes. NVE er enig i at begrepet «rettidig» ikke er et klart vilkår, og at Finanstilsynets forslag gir en bedre språklig forståelse. Vi har dermed endret § 8-3 første ledd første setning slik at § 8-3 nå krever at innsideinformasjon skal offentliggjøres uten ugrunnet opphold.

Hydro påpeker i sin høringsuttalelse at utsatt offentliggjøring slik bestemmelsen ligger i forskriftsutkastet § 8-3, 2. ledd, vil stille store krav til NVEs håndtering av den innsideinformasjonen som vil tilflyte NVE, og foreslår at det heller legges opp til at NVE varsles om utsatt offentlighet samtidig med at informasjonen offentliggjøres i markedet. Hydro viser til at denne løsningen vil være tilsvarende det som følger av MAR.

NVE mener at det er mer hensiktsmessig å følge REMIT enn finanslovgivningen, slik at aktørene ikke må forholde seg til nye rutiner når REMIT trer i kraft. NVE ser at det er behov for nærmere veiledning og gode interne rutiner i NVE når forskriften trer i kraft, men mener at det ikke behov for nærmere forskriftsregulering av dette.

Hydro Energi AS stiller i sin høringsuttalelse også spørsmål ved om kravet til publisering på en "allment kjent plattform" er hensiktsmessig, og i hvor stor grad dette vil begrense fragmentering av informasjon. Det vises til at et slikt krav bør være velbegrunnet, klart og tydelig, og at NVE bør gi en konkret veiledning om hva som anses som en "allment kjent plattform".

Energi Norge støtter at det som et minstekrav må publiseres på en allment kjent plattform, og foreslår at det presiseres at det må være en plattform som også brukes av markedsaktører i kraftmarkedet.

Nord Pool foreslår at NVE stiller krav til format for at plattformen skal forstås som en "allment kjent plattform" med hensikt å legge til rette for effektiv bruk og overvåking av informasjon.

Hensikten med kravet til å publisere innsideinformasjon på en allment kjent plattform, er å sikre transparens og unngå fragmentert publisering av innsideinformasjon. Det må samtidig være åpent også for nye aktører å tilby en slik tjeneste, og forskriftsbestemmelsen søker å ivareta både dette hensynet og ønsket om transparens.

Basert på høringsinstansenes ønske om mer veiledning til hva som ligger i begrepet en allment kjent plattform, har NVE utdypet dette i merknad til bestemmelse § 8-3.

3.4 Til § 8-5 om personer som tilrettelegger for eller organiserer transaksjoner med engrosenergiprodukter (PPAT)

Bestemmelsen gir tre vilkår for at en person skal anses som PPAT. Det må 1) være en juridisk eller fysisk person som 2) tilrettelegger for, og bidrar til inngåelsen av transaksjoner 3) som ledd i profesjonell virksomhet.

Vilkåret om å tilrettelegge for og bidra til inngåelsen av transaksjoner innebærer at den fysiske eller juridiske personen utfører en aktivitet som bidrar til at tredjeparter kan inngå en transaksjon i et engrosenergiprodukt, eller organiserer en tjeneste for å fasilitere slik handel.

For å være omfattet av bestemmelsen må aktøren i tillegg til å arrangere transaksjoner, imidlertid også måtte drive omsetning i energilovens forstand. Dette innebærer at rene mellommenn ikke omfattes av bestemmelsen.

Statnett skriver i sin høringsuttalelse at kapasitet ikke er direkte knyttet til «fysisk levering av elektrisk energi», slik som definisjonen av engrosenergiprodukter omfatter. Statnett skriver at det er først når reservene aktiveres at det blir aktuelt med fysisk levering av elektrisk energi, og at prisdannelsen for energileveransen ikke blir bestemt av transaksjonene i markedene for anskaffelse av balansekapasitet. Videre viser Statnett til ACERs veiledning hvor det er skrevet at «generation capacity markets and capacity remuneration mechanisms, where in place, shall be considered wholesale energy markets according to REMIT in so far as wholesale energy products are traded in such markets». Veiledningen påpeker at vurderingen må ta utgangspunkt i de produktene som handles i det konkrete kapasitetsmarkedet.

NVEs oppfatning er at kontrakter i kapasitetsmarkedene også er kontrakter for «fysisk levering av energi». Ved å tilby kapasitet er det en forutsetning at man samtidig er forpliktet til å faktisk levere kraften hvis det er behov for den. Dersom det er behov for å benytte kapasiteten, er det ikke valgfritt å levere kraften. En sontring mellom å tilby kraft direkte og å tilby kapasitet blir derfor etter vår oppfatning kunstig.

Dette støttes også av EU-kommisjonens implementeringsforordning (EU) nr. 1348/2014 om datarapportering. I forordningen er det lagt til grunn at balansekapasitet kan være et engrosenergiprodukt.⁹

Statnett påpeker at foretaket har overvåkningsrutiner for reservemarkedene som til dels skal oppfylle forpliktelsene i § 11 i FOS. Statnett legger til grunn at disse rutinene er tilstrekkelig for å oppfylle kravene i § 8-5. Det er ikke naturlig å ta stilling til i denne oppsummeringen om Statnett har tilstrekkelige rutiner for å drive effektiv overvåkning i tråd med ny § 8-5, uten noen nærmere vurdering av de eksisterende rutinene. Dette må for alle aktører som omfattes av forpliktelsene i § 8-5 vurderes konkret i henhold til den nye bestemmelsen når denne trer i kraft.

---

⁹ Under artikkel 4 (1) bokstav d) om kontrakter om engrosenergiprodukter som skal rapporteres på ACERs anmodning nevnes «Contracts for balancing services». I artikkel 2 (11) er balansetjenester for elektrisitet definert som “either or both balancing capacity and balancing energy”. I artikkel 2 (10) fremkommer det at “balancing capacity (reserves) means the contracted reserve capacity”.

For å tydeliggjøre hvilke aktører det er som anses som 'PPAT', er dette nå nærmere beskrevet i merknad til bestemmelsen.

3.5 Til § 8-7 Krav til markedsplass om deling av data

Nord Pool har i sin høringsuttalelse påpekt at det er behov for en presisering av hvilke data som omfattes av kravet i § 8-7.

NVE støtter at det er behov for en slik klargjøring. En presisering av at kravet gjelder ordre og transaksjoner for aktører som handler for fysisk levering i Norge og norske aktører som handler for fysiske levering utenfor Norge innenfor EU er derfor tatt inn i merknad.

3.6 Til § 9-7 Overtredelsesgebyr

Innledning

Flere av høringsinstansene har tatt opp spørsmålet om effektiv sanksjonering ved brudd på reglene. Finanstilsynet fremmet i sitt høringsinnspill forslag om at det bør ilegges overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelse § 8-3 og § 8-5 vedrørende offentliggjøring og rutiner.

Energiloven § 10-7 gir hjemmel for å ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelsene i energiloven kapittel 3 til 9 og forskrifter, samt pålegg gitt i medhold av nevnte bestemmelser.

For at overtredelse av bestemmelser i forskrift eller pålegg skal kunne ilegges overtredelsesgebyr, må dette være «særskilt bestemt» jf. energiloven § 10-7 første ledd nr. 2. I følge energilovforskriften § 9-7 skal det kunne ilegges overtredelsesgebyr ved overtredelse av nærmere angitte bestemmelser i energilovforskriften.

NVE vurderer det slik at det bør ilegges overtredelsesgebyr ved overtredelse av § 8-2 første ledd, § 8-3, § 8-4 og § 8-5, som et alternativ til straff.

Hensynet til rettsikkerhet og effektivitet

Ved innføring av sanksjoner må det gjøres en avveining av hensynet til aktørenes rettsikkerhet og hensynet til effektivitet. Effektivitetshensynet tilsier at reaksjonsformen må sikre tilstrekkelig etterlevelse av regelverket med minst mulig bruk av ressurser. Rettsikkerhetshensynet tilsier at aktørene skal beskyttes mot vilkårlighet fra det offentlige, at de skal kunne forutberegne sin rettsstilling og at de skal kunne forsvare sine rettslige interesser.

Administrative sanksjoner

Sanksjonslovutvalget fremhevet tre prinsipper for å innføre administrative sanksjoner, se NOU 2003:15 punkt 10.4:

1. Det er påvist et *sanksjonsbehov*.
2. Sanksjonen er *hensiktsmessig og forholdsmessig*.
3. Det finnes et forvaltningsorgan som håndhevings- og sanksjonskompetanse kan legges til.

Overtredsesgebyr har et hovedsakelig pønalt formål, og bør normalt ikke innføres dersom ikke-pønale tiltak som pålegg eller tvangsmulkt er tilstrekkelig for å sikre at bestemmelsene overholdes. Pålegg og tvangsmulkt er effektive virkemiddel for å få aktørene til å rette forholdet. De ikke-pønale sanksjonene har imidlertid liten preventiv effekt, og vil ikke i tilstrekkelig grad sikre etterlevelse av regelverket. Et sentralt formål ved å bruke overtredsesgebyr på dette området er å sikre at lovlydige aktører ikke får dårligere vilkår enn aktører som bryter loven. Aktørene kan oppnå økonomisk vinning ved å bryte regelverket, og av preventive hensyn bør brudd på bestemmelsene få økonomiske konsekvenser.

Motivet for å ikke overholde reglene vil hovedsakelig være økonomisk, enten økonomisk vinning eller besparelser som følge av enklere rutiner. Økonomiske sanksjoner, slik som overtredsesgebyr, vil derfor være en hensiktsmessig reaksjon forutsatt at utmålingen er forholdsmessig, se nærmere om prinsipper for utmåling nedenfor i punkt 3.6.4.

Brudd på bestemmelsene håndheves og sanksjoneres av NVE. NVE er et organ med særskilt kompetanse på det aktuelle rettsområdet hvor teknisk og økonomisk innsikt i hvordan kraftforsyning og kraftmarkedene fungerer er av stor betydning. NVE har også etablert prosedyrer som sikrer en forsvarlig praksis og likebehandling. Selv om det kan dreie seg om strenge administrative sanksjoner, vil aktørene som handler i det fysiske og det finansielle kraftmarkedet som utgangspunkt være profesjonelle aktører som kan ivareta egne interesser.

Vurdering av overtredsesgebyr sammenholdt med straff

Overtredsesgebyr i energilovforskriften kapittel 8 kan straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler, se energiloven § 10-5.

Sanksjonsutvalget vurderer det slik at straff bør forbeholdes alvorlige overtredsesgebyr, se NOU 2003:15 punkt 4. Administrative sanksjoner, som er tilpasset den konkrete situasjon, kan tjene som et alternativ til straff. En strafferettslig prosess er normalt også svært tid- og ressurskrevende og utstrakt bruk av politianmeldelser kan medføre at en stor andel saker henlegges.

Straff er normalt lite egnet som reaksjon ved brudd på bestemmelsene om publisering av innsideinformasjon og krav til rutiner på grunn av overtredsesgebyr og ressursmessige hensyn. Derimot vil hjemmel for overtredsesgebyr sikre en mer effektiv håndhevelse av disse bestemmelsene.

Overtredsesgebyr vil også sikre en effektiv sanksjonering ved brudd på regler om innsidehandel og markedsmanipulasjon. Dette gjelder særlig hvor det av hensyn til ressursbruk er lite formålstjenlig å anmelde saken til politiet. Hvorvidt forholdet bør

forfølges strafferettslig bør vurderes konkret ut fra overtredelsens grovhet, overtredelsens omfang og virkninger, eventuell gjentakelse samt fordel eller fortjeneste, økonomisk evne og utvist skyld.

Utmåling av overtredelsesgebyr

For at et ilagt overtredelsesgebyr skal få tilstrekkelig preventiv virkning, må blant annet økonomisk evne tillegges vekt ved utmålingen av overtredelsesgebyret. Samtidig skal ikke reaksjonen være urimelig eller uforholdsmessig. Hva som er en formålstjenlig reaksjon, må derfor vurderes konkret ut fra overtredelsens grovhet, overtredelsens omfang og virkninger, eventuell gjentakelse samt fordel eller fortjeneste, økonomisk evne og utvist skyld.

På bakgrunn av Prop. 62 L (2015-2016) er det vedtatt lovendringer i forvaltningsloven knyttet til reaksjoner og sanksjoner. I følge forvaltningslovens § 44 annet ledd, skal overtredelsesgebyr ilegges etter faste satser eller utmåles i det enkelte tilfelle innenfor en øvre ramme som må fastsettes i eller i medhold av lov. Disse rammene skal fastsettes innen 1. juli 2020.

Hovedsiktemålet er å legge til rette for mer enhetlig behandling av saker om administrative sanksjoner og sikre en praktisering i tråd med kravene til rettssikkerhet som følger av Grunnloven og internasjonale konvensjoner, i første rekke den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).

NVE har satt sammen en prosjektgruppe som blant annet har som mandat å fastsette øvre overtredelsesgebyr med hjemmel i energilovens § 10-7. NVE vil avvente resultatet av prosjektgruppens arbeid før det gis nærmere generell veiledning om prinsipper for utmåling.